

Naturvärdesinventering vid väg 1762 i Sandhult, Borås kommun

PROJEKT: SANDHULT

2016-11-28

Marcus Arnesson

Innehåll

Uppdrag och syfte	3
Utredningsområde	3
Metod.....	4
Naturvärdesinventering	4
Resultat	5
Förstudie	5
Naturvärdesobjekt	8
Generellt biotopskydd.....	10
Påträffade arter.....	10
Slutsatser och rekommendationer	11
Referenser.....	12

Beställare: ÅF – Infrastructure AB

Projekt nr: 16225

Genomförande konsult: Ecocom AB

Uppdragsledare: Marcus Arnesson

Fältarbete: Marcus Arnesson

Rapport: Marcus Arnesson, Per Österman

Framsida, bildtext: Inventeringsområdets mellersta del

Fotograf: Marcus Arnesson

Uppdrag och syfte

Ecocom AB har fått i uppdrag av ÅF Infrastructure att utföra en naturvärdesinventering inför en planerad byggnation av en gång- och cykelväg i anslutning till den västra sidan av väg 1762 söder om Sandhult. Den planerade gång- och cykelvägen ska förbinda Sandhults tätort med idrottsplatsen söder om tätorten.

Föreliggande rapport ger en bild av de naturvärden som kan komma att påverkas av planerad verksamhet.

Utredningsområde

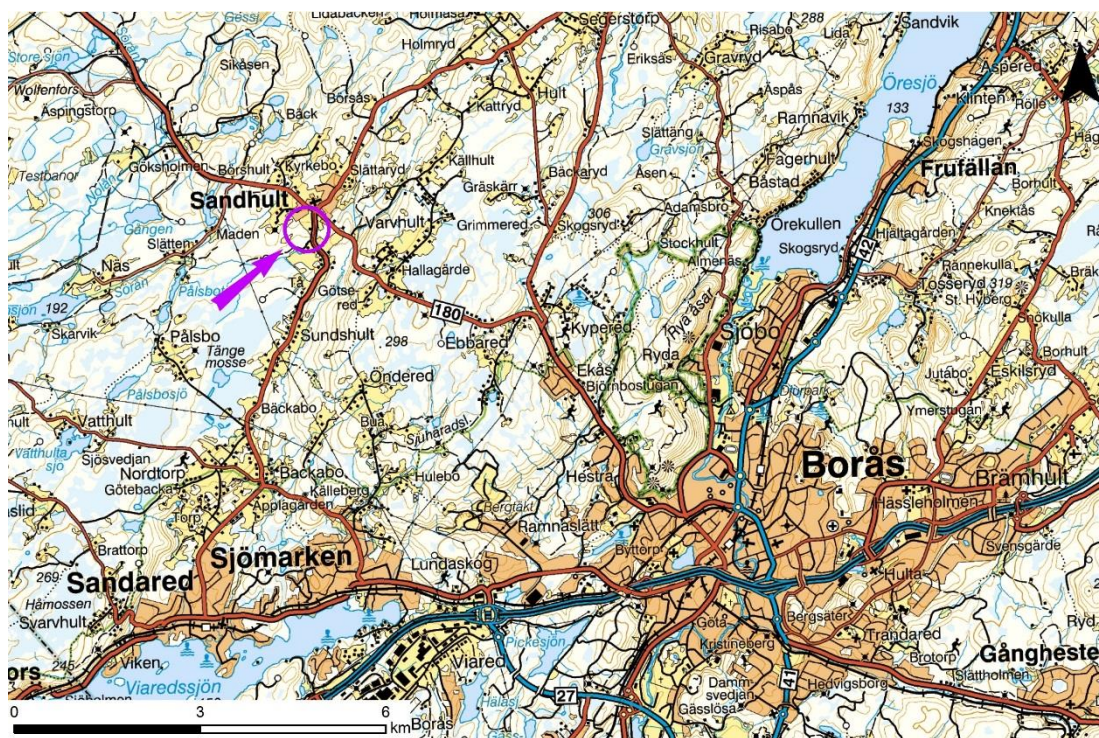
Utredningsområdet för aktuell naturvärdesutredning sträcker sig från Sandhult och cirka 800 meter åt söder, utmed den västra kanten av väg 1762 (se figur 1 och 2). Utredningsområdet består av en 8–14 m bred zon från asfalkanten och västerut.

Utredningsområdet präglas av unga skogspartier samt mark som på olika sätt är påverkade av mänsklig verksamhet. I den södra delen av området finns gräsmattor, en parkeringsplats, en gles trädunge med vårtbjörk, gran och tall samt ett övergivet växthus med tillhörande tomt. Resterande delar av utredningsområdet domineras av olika typer av skogsmark samt öppen vägszlant.

Skogsmarken utgörs av skilda bestånd som består av åldershomogen ung granskog, blandskog med tall, gran, vårtbjörk, sälg och asp samt i norra delen lövskog med asp och ek.

Vägszlanterna domineras generellt av arter som hundäxing, tuvtätel, blåtätel, krustätel och älgört. Längs hela vägsträckan förekommer även bestånd av den invasiva arten blomsterlupin. I den norra delen av utredningsområdet har vägszlanterna inslag av arter som ängsvädd, blodrot, gökärt, käringtand, stagg och åkervädd.

Genom skogsmarken i den mellersta delen av utredningsområdet rinner ett dike, som passerar under vägen via en trumma.

Figur 1. Utsnitt ur Vägkartan där lila markering visar utredningsområdet vid väg 1762 i Sandhult.

Metod

Fältinventering har genomförts av Marcus Arnesson den 10 oktober 2016. Vid fältinventeringen användes handdator av modellen Getac PS236/PS336. Inventerade objekt digitaliserades i fält med ArcPad 10.2 och justeringar av de digitaliserade objekten gjordes därefter i ArcMap 9.3. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och ortofoto.

Naturvärdesinventering

Metodiken följer svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199000:2014). Denna NVI är utförd på fältnivå med detaljeringsgrad *medel*, vilket innebär att minsta obligatoriska karteringsenhet är en yta av 0,1 hektar eller mer, eller ett linjeformat objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Inventeringen innefattar följande tillägg enligt NVI 4:5:

- 4.5.2 Naturvärdesklass 4
- 4.5.3 Generellt biotopskydd
- 4.5.5 Detaljerad redovisning av artförekomst

Syftet med en naturvärdesinventering (NVI) är att inom ett avgränsat utredningsområde identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt följande skala; 1. *högsta naturvärde*, 2. *högt naturvärde* och 3. *påtagligt naturvärde*. En fjärde, klass 4 *visst naturvärde*, användes vid denna inventering som ett tillägg.

Ett naturvärdesobjekt ska domineras av en naturtyp och tilldelas en gemensam naturvärdesklass. En sammanvägning av förekomsten av arter och förekomsten av värdefulla biotoper leder till en viss naturvärdesklass enligt en fastställd matris (figur 2). Artvärdet omfattar en bedömning av förekomst av naturvårdsarter (typiska arter, signalarter och ansvarsarter), hotade arter, rödlistade arter och relativ artrikedom. De artvärdesaspekter som ger högst värde används för vidare bedömning enligt matrisen.

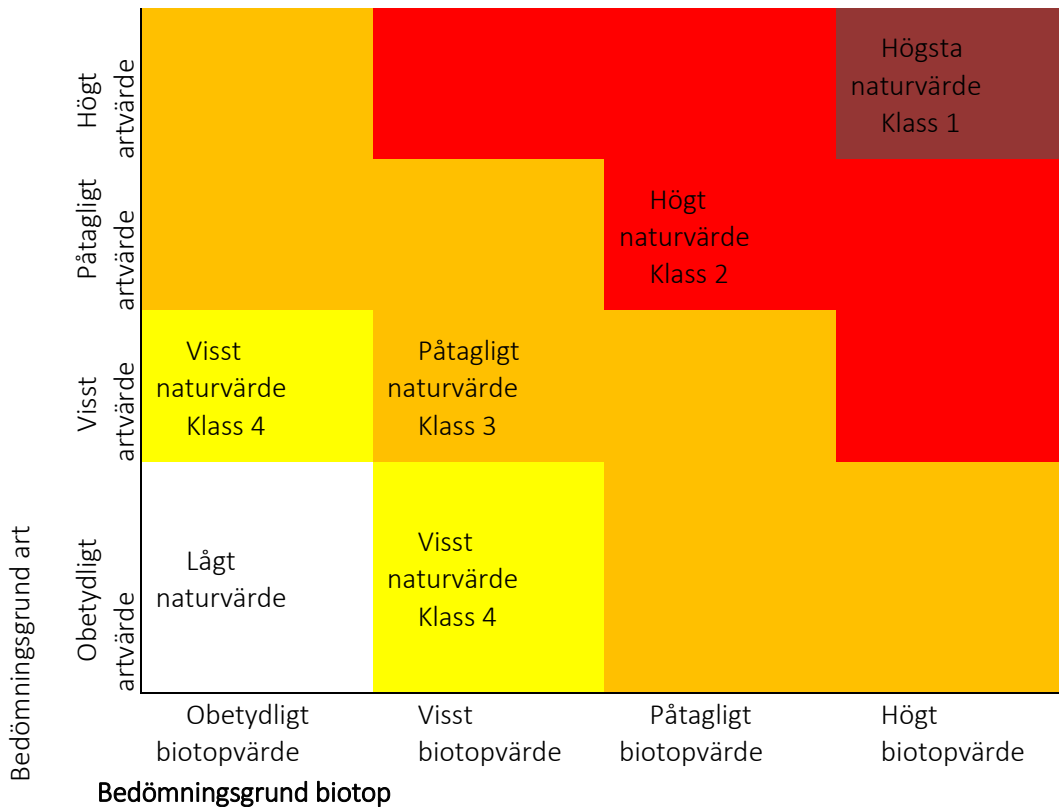
Biotopvärdet avgörs genom en samlad bedömning av olika kvalitetsfaktorer samt sällsynthet och hot. Biotopkvaliteter kan exempelvis vara förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms i ett regionalt, nationellt samt internationellt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus. De biotopvärdesaspekter som ger högst värde används för vidare bedömning enligt matrisen i figur 2.

4.5.3. Generellt biotopskydd

Generellt skyddade biotoper utgörs av vissa lätt identifierbara småbiotoper som är skyddade som biotopskyddsområden i hela landet. Dessa biotoper finns i de flesta fall i jordbrukslandskapet. Följande småbiotoper ingår i det generella biotopskyddet: Allé (enkel eller dubbel om minst 5 lövträd), odlingsröse i jordbruksmark, stenmur i jordbruksmark, åkerholme, källa i jordbruksmark, småvatten och diken i jordbruksmark samt pilevall.

4.5.5. Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget *detaljerad redovisning av artförekomst* innebär att förekomster av naturvårdsarter ska redovisas på karta eller med koordinater med en noggrannhet av 10-25 meter. Detta innebär inte att arterna eftersöks noggrannare, men att varje påträffad förekomst redovisas med noggrannhet. Arter som ingår i detaljerad redovisning är rödlistade arter, signalarter och fridlysta arter.

Figur 2. Bedömningsgrunderna art och biotop ligger till grund för naturvärdesklassning enligt SS 199000:2014.

Resultat

Fältinventeringen utfördes 10 oktober 2016. Inför inventering genomfördes en förstudie av kända värden i området.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis ett förarbete som inkluderar en enkel analys av tidigare dokumenterad information om naturen i samtliga inventeringsområden. Kunskap om området inhämtades från Artportalen, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, Länsstyrelsernas GIS-tjänster och Jordbruksverkets databas TUVVA (se tabell 1). Inom och i anslutning till utredningsområdet vid väg 1762 söder om Sandhult finns knapphändig med information både om kända naturvärden och om tidigare utförda inventeringar.

Direkt öster om utredningsområdet har en lövskogsinventering utförts (figur 3). Lövskogsinventeringen genomfördes någon gång under perioden 1985–1989 då lövskog inventerades i Borås kommun och området gavs då naturvärdesklass 3 och klassades

som trivallövskog. I övrigt förekommer ett antal träd som klassats som skyddsvärda, men dessa träd är belägna ett stycke ifrån utredningsområdet.

En allmän sökning i rapportsystemet Artportalen visar inte på några fynd av rödlistade arter inom eller i direkt anslutning till utredningsområdet vid Sandhult under perioden 2000–2016. Den enda observationen från området utgörs av en citronfjäril som noterades i april 2009.

Figur 3. Kartan visar utredningsområdet vid väg 1762 söder om Sandhults kyrka samt tidigare dokumenterad information i form av lövsöksinventering och skyddsvärda träd i anslutning till utredningsområdet.

Tabell 1. Faktaunderlag som användes vid förarbetet. Tabellen visar vilka områdesskydd och inventerade objekt som ingått i analysen samt om dessa berör inventeringsområdet.

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	-
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	-
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	-
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	-
Nationalparker	Miljödataportalen	-
Naturminnen	Miljödataportalen	-
Naturresevat	Miljödataportalen	-
Naturvårdsområde	Miljödataportalen	-
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	-
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	-
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	-
Värdetrakter skog	Länsstyrelsen	-
Riksintresse för naturvärden	Länsstyrelsen	-
Naturvårdsavtal	Länsstyrelsen	-
Stäppartade torrängar	Länsstyrelsen	-
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	-
Sumpskogar	Skogsdataportalen	-
Vattenskyddsområden	Länsstyrelsen	-
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	-
Myrskyddsplan	Miljödataportalen	-
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	-
Registrerade arter	Artportalen 2000–2016	x
Rödlistade och skyddade arter	ArtDatabanken	-

Naturvärdesobjekt

Vid inventeringen påträffades 1 naturvärdesobjekt, se tabell 2 och figur 4. I övrigt innehåller inventeringsområdet inte några ytor som bedöms hysa särskilda naturvärden.

Tabell 2. Översikt över identifierade naturvärdesobjekt, för lokalisering se figur 3. Bestämning av naturtyp följer SS 199000:2014 och bestämning av biotoper följer i den grad det är möjligt Naturvårdsverkets vägledning för naturtypsindelning enligt natura 2000.

ID	Naturtyp	Biotop	Klass
1	Ängs- och betesmark	Fuktäng (dock ohävdad)	3. Påtagligt naturvärde

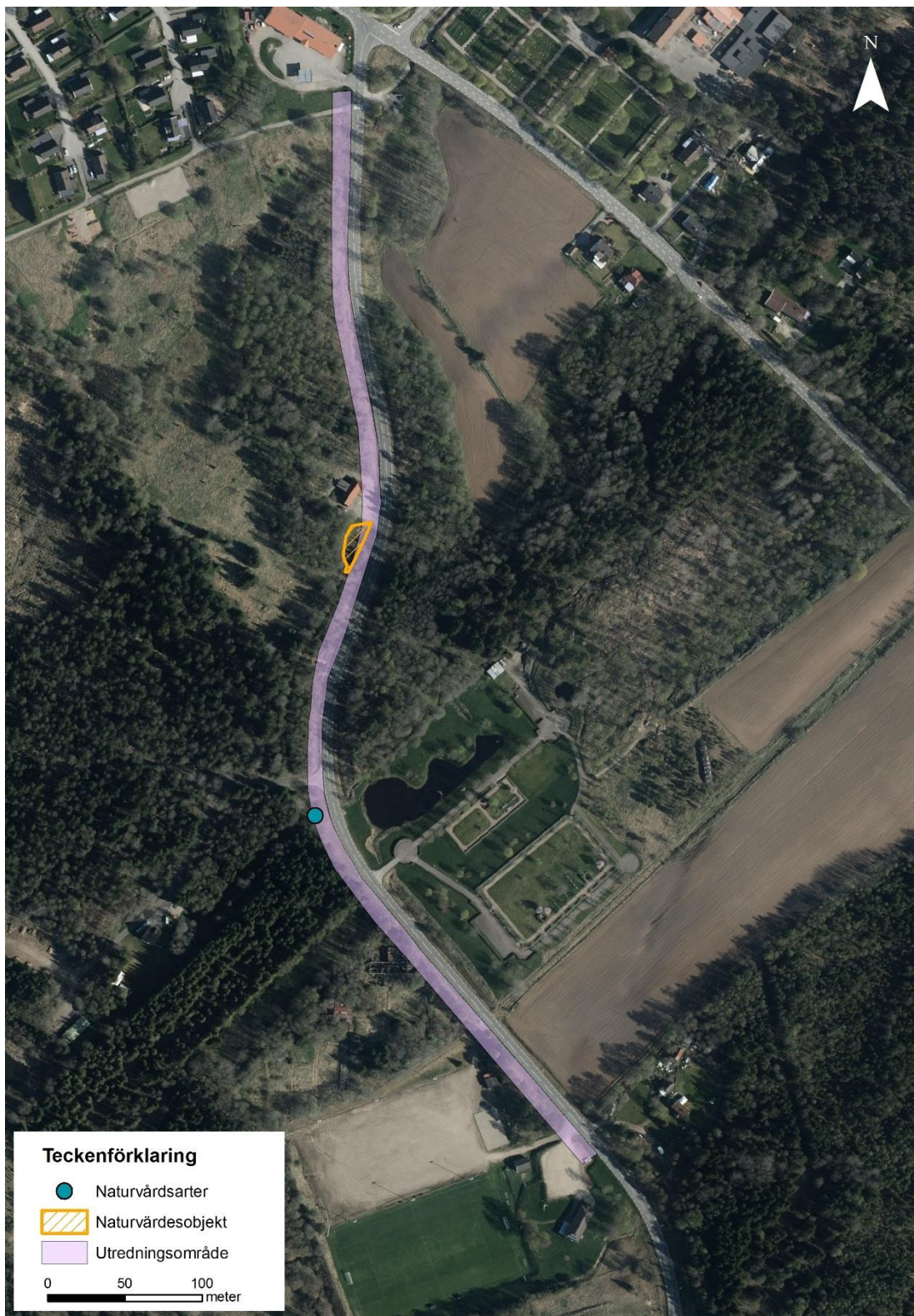
1. Ängs- och betesmark

Naturvärdesklass: 3

Objektet omfattar en öppen gräsyta strax söder om en byggnad som är belägen längs väg 1762. Objektet avskiljs delvis från vägen via en trädridå. Objektet hävdas troligen inte regelbundet, men kan eventuellt vara utsatt för tillfälliga störningar. Vegetationen påminner om en artrik ängs- eller betesmark, med dominans av arter som ängsvädd, käringtand, gökärt, syltåg, blodrot, hagfibbla, brunört och rödklöver. En stig går genom objektet.

Objektet bedöms ha vissa biotopvärden kopplade till en blomrik flora. Även artvärdet bedöms ha visst värde eftersom det är dominans av hävdgynnade arter som vanligtvis finns i artrika ängs- och betesmarker. Sammantaget tilldelas objektet *påtagligt naturvärde*, klass 3.

Figur 4. Påträffade naturvårdesobjekt och naturvårdsarter vid väg 1762 söder om Sandhult 2016.

Generellt biotopskydd

Några element som uppfyller definitionerna för det generella biotopskyddet påträffades inte inom utredningsområdet. Dock finns två stenmurar och ett dike i utredningsområdet, men dessa biotoper är i två fall belägna i skogsmark och i ett fall i halvöppen vägnära miljö. Inte i något av beskrivna fall är biotoperna belägna i jordbruksmark eller gränsar till jordbruksmark, vilket är ett kriterium för att det generella biotopskyddet ska gälla.

Den korta stenmuren i söder är belägen i delvis trädklädd miljö i vägnära läge. Väg 1762 avskiljer stenmuren från jordbruksmark öster om vägen.

Påträffade naturvårdsarter

Under inventeringen påträffades en naturvårdsart (se figur 4). Arten utgörs av bäckbräsma *Cardamine amara*, som är klassad som signalart. Bäckbräsma är en karaktärsart i naturliga bäckraviner med hög fuktighet och lövskog. Vid Sandhult noterades arten i den smala vattennära zonen nere i diket, i den mellersta delen av utredningsområdet. Växtplatsen för bäckbräsma bedöms inte utgöra någon särskilt skyddsvärd miljö. Cirka 20 plantor av bäckbräsma noterades. Koordinater för växtplatsen, angivet i projektionen Sweref 99 13 30, är 109547, 6405324.

*Växtplats för signalarten bäckbräsma *Cardamine amara*, vid diket i mellersta delen av utredningsområdet.*

Slutsatser och rekommendationer

Genomförda inventeringar visar att inventeringsområdet till stor del saknar naturvärden, med undantag av en begränsad blomrik yta som domineras av hävdgynnade arter (naturvärdesobjekt 1). Det finns inte några strukturer som omfattas av det generella biotopskyddet.

Vid byggnation i utredningsområdet bör hänsyn visas för naturvärdesobjekt 1, så att så stor del som möjligt av det skyddsvärda vegetationssamhället kan bevaras. På sikt skulle det även vara bra med årlig hävd av ytan, för att hindra igenväxning. I övriga delar av utredningsområdet bör det generellt strävas efter att lämna äldre lövträd, hålträd och död ved. En del av träden som tas ner får gärna lämnas kvar som död ved, som kommer till nytta för insekter, svampar, mossor och fåglar.

En annan aspekt som bör beaktas vid kommande byggnation i området är förekomsterna av den invasiva arten blomsterlupin. Blomsterlupin sprids med frön, men även jordmassor innehållande delar från arten kan utgöra spridningskälla. Jordmassor från partier med blomsterlupin bör hanteras på ett sätt som minimerar spridning av arten.

Blomsterlupin är en invasiv art som finns spridd inom utredningsområdet. Hänsyn bör tas vid byggnation i området så att spridning av blomsterlupin minimeras.

Referenser

- Gärdenfors, U. 2015. Rödlistade arter i Sverige. Artdatabanken, Uppsala.
- Hallingbäck, T. (red.) 2013. Naturvårdsarter. ArtDatabanken SLU. Uppsala. Form: Ingrid Nordqvist Johansson.
- Krok, Th. O. B. N. & Almquist, S. 2001. Svensk flora. 28 ed. Liber, Sockholm.
- Mossberg, B., Stenberg, L. 2010. Den nya nordiska floran, Wahlström & Widstrand.
- Naturvårdsverket. 2011 och 2012. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. <http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Skyddade-omraden/Natura-2000/>
- Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping
- Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn
- SIS-SS 199000 Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning.
- SIS-TR 199001: Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000.
- Sjöstrom, M. 2007. Monetär värdering av biologisk mångfald. En sammanställning av metoder och erfarenheter. Konjunkturinstitutets serie av specialstudier 2007:14.
- Skogsstyrelsen. 2013. Handbok för inventering av nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen, Jönköping.
- Åtgärdsprogram för hotade arter redovisas inte i litteraturlistan utan hänvisas till www.naturvardsverket.se där de fastställda programmen kan laddas ned. För artefaktblad hänvisas till www.artdata.slu.se/rodlista där ett artefaktblad finns under respektive rödlistad art.